

Zošit patrí:

Trieda:

Bydlisko:

Zošit pre žiakov

Mestá okolo

sveta

„Keď mestá hovoria
o našom živote“

Pozoruj a objavuj svoje mesto

Tvoje mesto 4/5

Tak ako ľudia - aj mesto má svoj charakter 6/7

Prečo práve mesto?

Prečo existujú mestá? 8/9

Mestá sveta10/11

Ako funguje mesto?

Potreby: voda, energia, doprava, čistota12/13

Mesto a planéta14/15

Ako funguje tvoje mesto?

Anketa16/17

Čo možno urobiť?

Výsledky tvojej ankety18/19

Čo môžeš urobiť ty?..... 20

Čo si želá vaše mesto? 21

Môj slovník22/23

Fotografie: Fototéka Veolia: Samuel Bigot/Andia; Christophe Majani d'Inguibert; Richard Mas; Jean Philippe Mesguen; Jean Marie Rames; Veolia Waterforce/Fototéka Proactiva; Márcio Neves/Author's image/Image Source/Photodisc/Le Petit Prince™ ©Succession A. de Saint Exupéry;

Koncepcia, redakcia a realizácia: SLR

Tvoje mesto sa hlási o slovo!

Mesto sa stalo miestom života viac ako polovice obyvateľov našej planéty. Táto tendencia sa v budúcich desaťročiach ešte zvýrazní.

Na stránkach tohto zošita ťa pozývame na cestu objavovania tvojho mesta. Odhal', ako funguje a čo potrebuje, pretože tvoje mesto sa vyvíja - rovnako ako ty. Rok čo rok rastie, a preto sa musíme my, ľudia, keďže ho tvoríme, postarať o jeho ochranu. Musíme robiť všetko, čo je v našich silách, aby mohlo pokračovať vo vývoji bez porušenia vzťahov, ktoré ho spájajú s planétou.

Súť až, na ktorej sa práve zúčastňuješ, sme ponúkli deťom z piatich kontinentov. Vo svojom zošite nájdeš zmienky o mestách, ktoré ťa možno prekvapia. Nezabudni, že bohatstvo nášho sveta pochádza z rozdielností našich kultúr.

Takže, malý občan tohto sveta, čo nám povieš o svojom meste?
Vyď sa na cestu objavovania sveta - ako malý princ, a povedz nám, čo by sme všetci spoločne mohli urobiť, aby sa tvoje mesto cítilo ešte lepšie.

Daj slovo svojmu mestu! Iste nám má čo povedať!

Veľa šťastia!

Henri Proglio

Predseda a generálny riaditeľ

Veolia Environnement

Pozoruj a objavuj svoje mesto

V prírode

Moderné mesto

Tvoje mesto:

(alebo mesto v susedstve, ktoré poznáš)

Si si istý, že ho dobre poznáš? Čo máš rád v tomto meste, čo sa ti nepáči? Môžeš ho opísať?

.....

.....

.....

1 Pohľadaj informácie. Kde sa dajú nájsť?

.....

.....

Koho sa môžeš spýtať?

.....

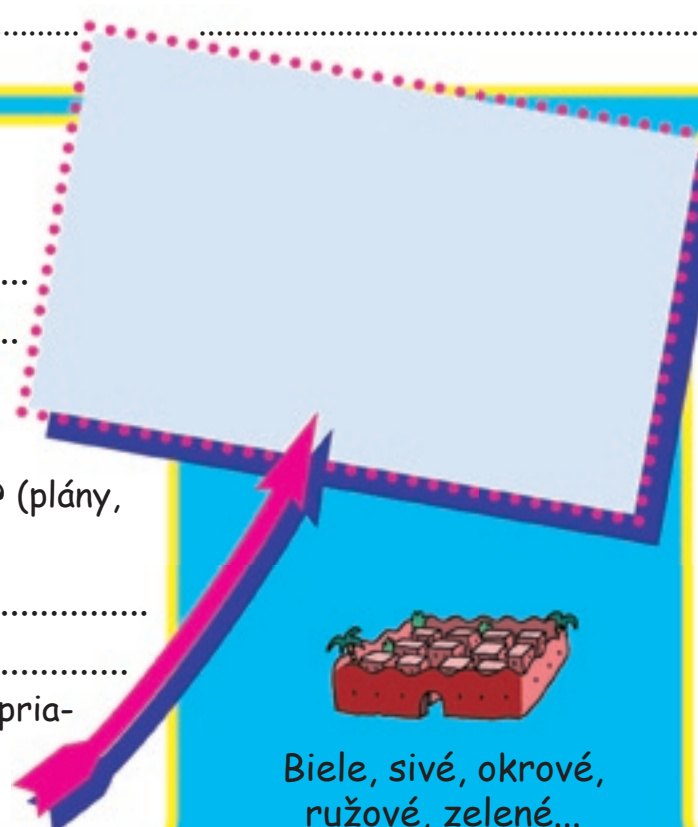
V akej podobe môžeš nájsť informácie? (plány, články z tlače, knihy, pohľadnice atď.)

.....

.....

Spýtaj sa ľudí okolo seba (príbuzných, priateľov).

Nalep fotografiu svojho mesta.

2 Na základe obrázkov opíš svoje mesto:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Biele, sivé, okrové,
ružové, zelené...

4 Na konci tohto zošita nájdeš dve stránky s názvom „Môj slovník“. Zapiš doň slová, ktoré nepoznáš a zaznač si, čo znamenajú.

V púšti

So širokými ulicami

S úzkymi ulicami

Starobylé mesto

Na pobreží
(mora, jazera, rieky)

Rozsiahle mesto

Koncentrované mesto

Okrúhle

S pravými uhlami

Vysoké mesto

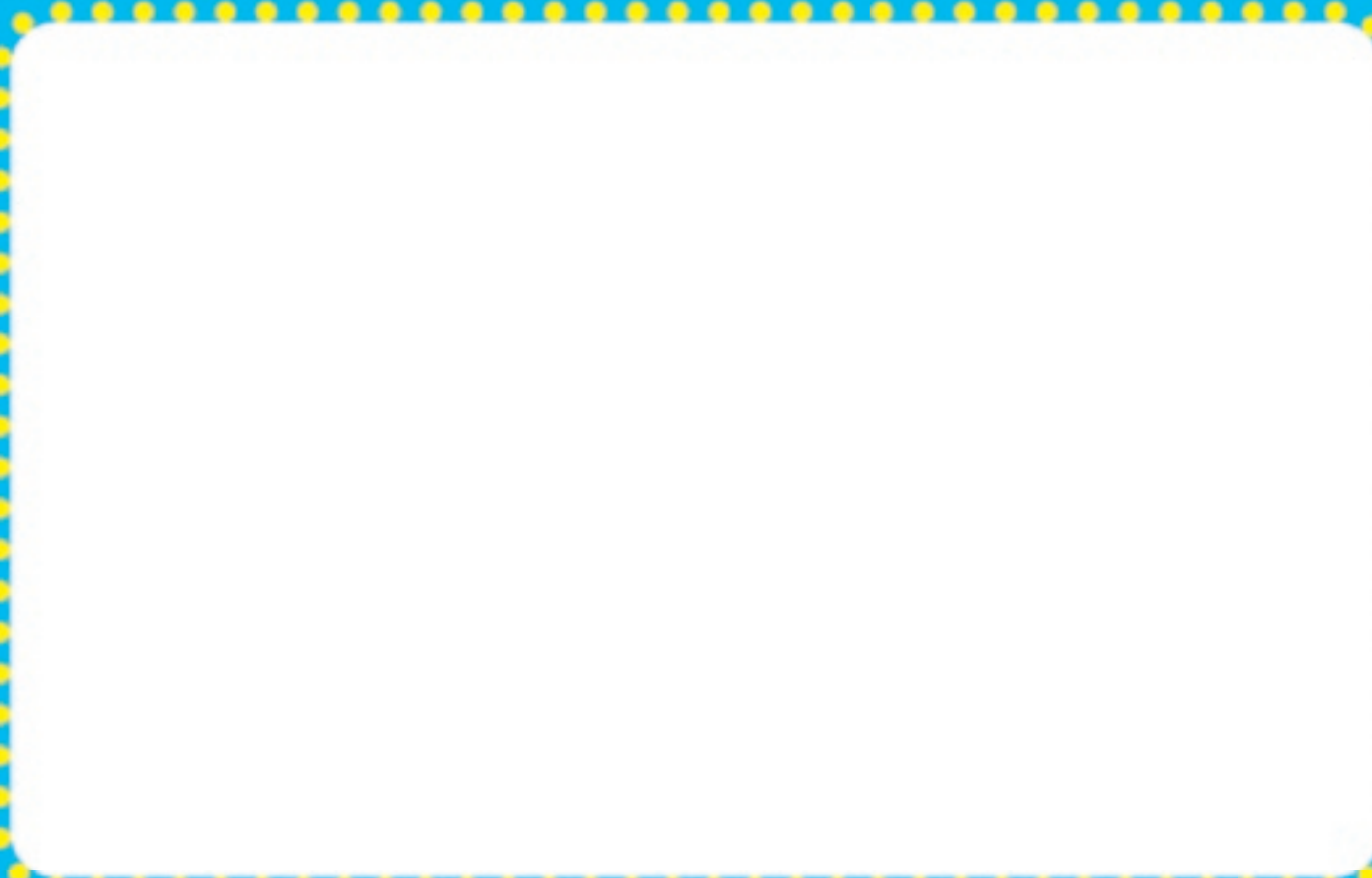

Nízke mesto

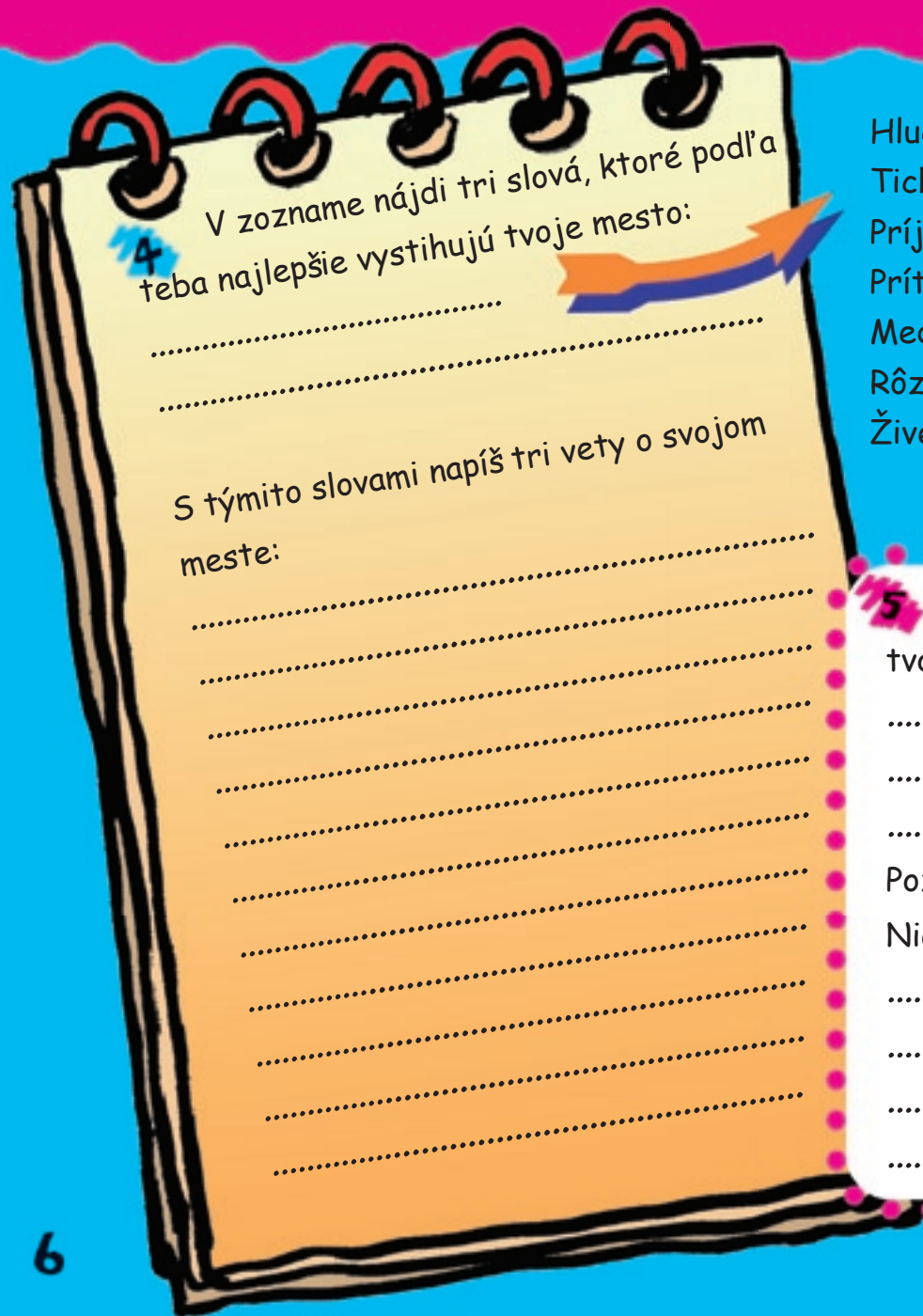
Na vrškoch

3 Urob náčrt svojho mesta a uved' hlavné črty. Pozri si obrázky a podľa nich opíš svoje mesto. Pridaj jednu alebo dve historické pamiatky.

Pozoruj a objavuj svoje mesto

Mesto, podobne ako človek, vzniká, rastie, vyvíja sa...

4 V zozname nájdí tri slová, ktoré podľa teba najlepšie vystihujú tvoje mesto:

.....
.....

S týmito slovami napíš tri vety o svojom meste:

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Hlučné	Administratívne
Tiché	Priemyselné
Príjemné	Obchodné
Príťažlivé	Turistické
Medzinárodné	Historické
Rôznorodé	
Živé	

5 S kamarátmi pohľadaj hlavné osobnosti a udalosti z minulosti tvojho mesta:

.....
.....
.....

Pozri si názvy ulíc, námestí, mostov, sôch a historických pamiatok. Niektoré zapíš:

.....
.....
.....
.....

Rovnako ako človek, aj každé mesto má svoj charakter

6 Čo vieš o osobnostiach mesta? Kto sú to? Čo urobili?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

7 Dôležité udalosti: umiestni ich podľa dátumu na časovú os.

1900

1950

2000

2008

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Prečo práve mesto?

I Anketa: Kedy a z akého dôvodu sa tvoja rodina usadila v meste?

.....

.....

.....

.....

S pomocou svojho učiteľa vyplň tabuľku zápisom odpovedí troch spolužiakov.

Dátumy	Dôvody

Chápeš lepšie, prečo sa rodiny usídľovali v mestách?

.....

.....

.....

.....

.....

Prečo existujú mestá?

2 Vyjadri svoj názor:

Čo môžeš v meste robiť a inde nie?

.....
.....
.....

Čo môžeš nájsť v meste a inde nie?

.....
.....
.....
.....
.....

3 Pozri sa na fotografie.

Akú úlohu môže hrať mesto v krajine?

.....
.....
.....
.....
.....

4 Každý štát má svoje hlavné mesto: je to miesto, kde sídli vláda. Poznáš hlavné mestá niektorých štátov?

.....
.....
.....
.....
.....

Prečo práve mesto?

Mestá sveta

Ľudia vytvorili mestá, aby sústredili na jednom mieste všetko potrebné pre prácu, štúdium, zabezpečenie zdravia, nákupy.

5 Ktoré mestá majú podobné zemepisné podmienky? (hory, rieky)

.....
.....
.....

- starú históriu?

.....
.....

- rýchly rozvoj?

.....
.....

Pozri sa na fotografie a poznámky.
Vyber si jednu - čo je na nej zvláštne?

.....
.....
.....
.....
.....
.....

6 Podľa vzoru obrázkov napíš charakteristiku svojho mesta.

Mesto:

Počet obyvateľ'ov:

Štát:

7 Zarad' mestá podľa počtu obyvateľ'ov od najväčšieho po najmenšie a nezabudni na vlastné!

.....
.....
.....
.....
.....
.....

8 Umiestni svoje mesto na mape.

Ľudia sa často usídl'ovali pri komunikáciách: cestách, železniciach, riekach, pri oceáne alebo pri mori - aby mohli ľahšie prevážať tovar do iných štátov alebo do iných častí krajiny.

	Počet obyvateľ'ov na svete	Počet obyvateľ'ov v mestách	
1900	1 650 miliónov (1 miliarda 650 miliónov)	165 miliónov	1 človek z 10 žil v meste
2008	6 600 miliónov (6 miliardy 600 miliónov)	3 300 miliónov (3 miliardy 300 miliónov)	1 človek z 2 žije v meste
2030	8 100 miliónov (8 miliardy 100 miliónov)	5 miliárd	3 osoby z 5 budú žiť v meste

Praha
Viac ako 1 milión obyvateľ'ov
Česká republika

Soul
Viac ako 10 miliónov obyvateľ'ov
Južná Kórea

Rabat
Viac ako 2 milióny obyvateľ'ov
Maroko

Hongkong
7 miliónov obyvateľ'ov
Čína

Dakar
Viac ako 2,5 milióna obyvateľ'ov
Senegal

Sydney
4 milióny obyvateľ'ov
Austrália

Doplň vety:

V roku nebolo veľa obyvateľ'ov v mestách: asi 1 človek z 10.

V roku 2008 žije v mestách

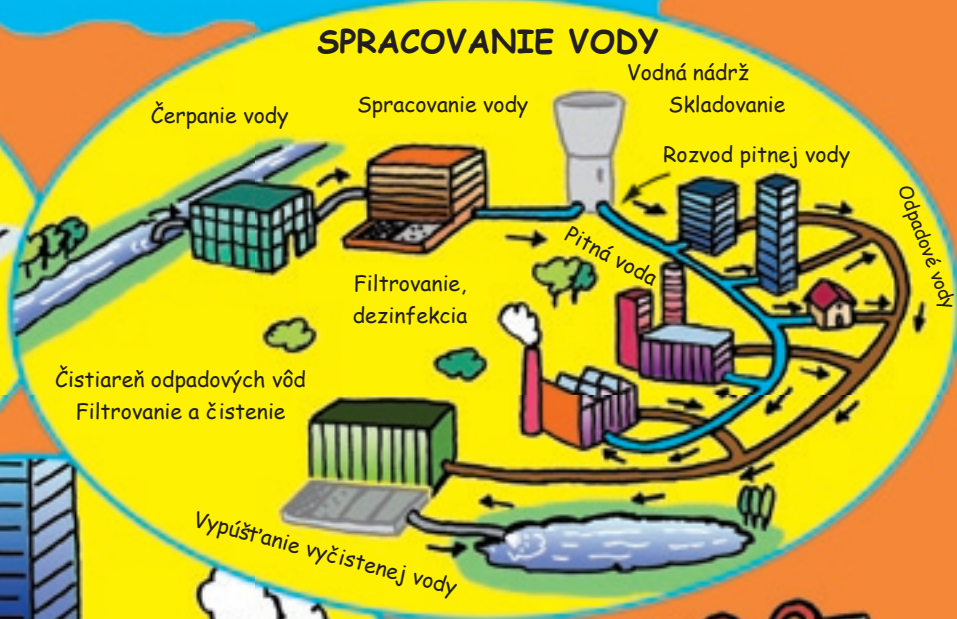
Možno predpokladať, že v roku 2030 bude v mestách žiť

V mestách je čoraz viac obyvateľ'ov.

Postupom času sa počet ľudí v mestách zväčšuje.

Ako funguje mesto?

1 Môžeš porozmýšľať o potrebách obyvateľov mesta v štyroch oblastiach: voda, energia, odpad a doprava. Ako môže mesto riešiť tieto potreby?

VIEŠ TO?
Energetické zdroje - nafta, plyn, uhlie sú nepravidelne rozmiestnené vo svete a sú obmedzené. Avšak dnes sú potrebné na fungovanie mesta: osvetlenie, doprava, kúrenie a podobne.
Čoraz viac sa používajú obnoviteľné zdroje energie: vietor, slnko, voda, biomasa, geotermálna energia.

Potreby obyvateľov	Potreby mesta
Voda	Rozvod vody
Odstraňovanie odpadu	Spracovanie odpadu
Energia	Zásobovanie energiou
Premiestňovanie sa	Dopravná sieť

2 Vystrihni jednotlivé časti a nalep ich na obrázky, kam patria.

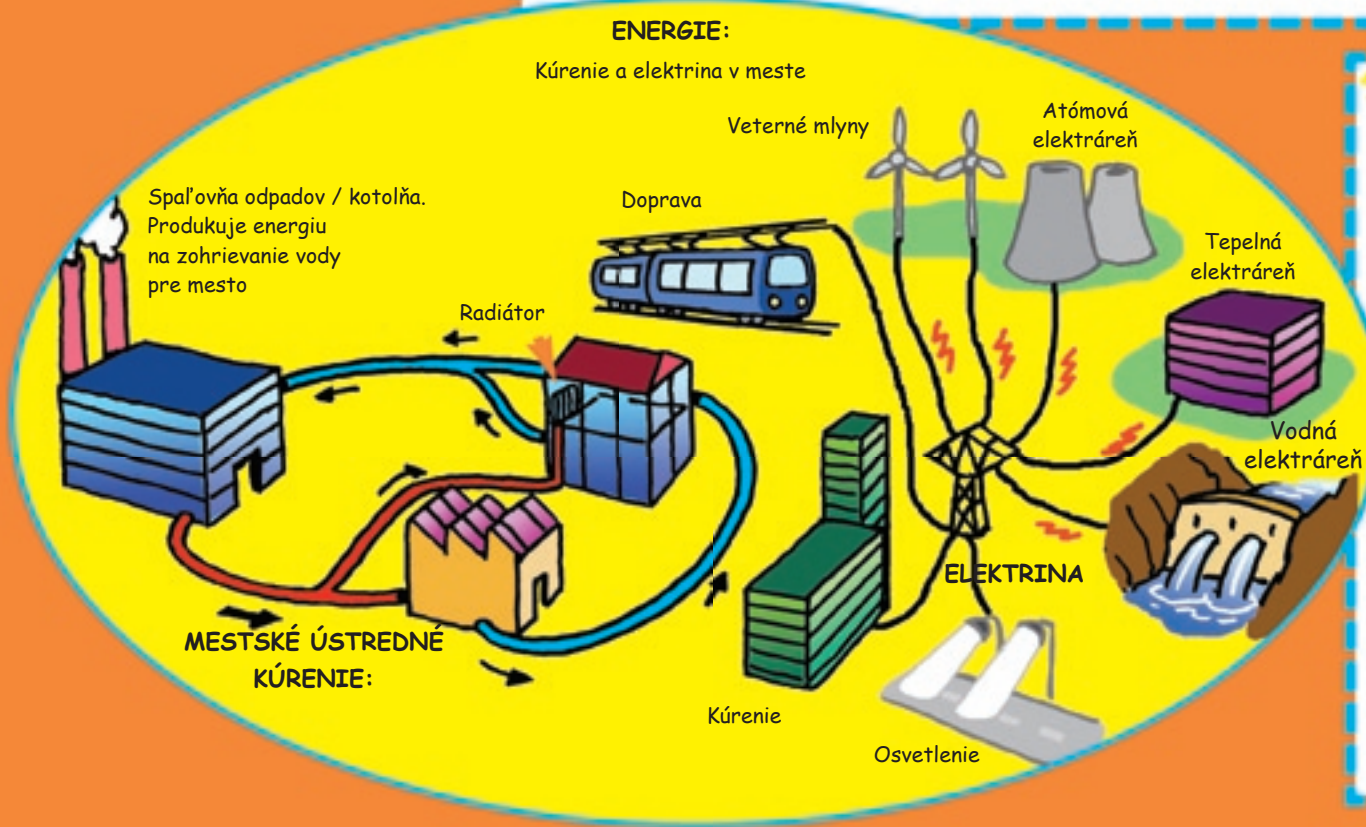
Miest je stále viac a sú stále väčšie. Počet obyvateľov v nich neustále rastie. Sú aj obrovské mestá: nazývajú sa megapoly. Je ťažké splniť požiadavky všetkých obyvateľov.

3 Pre každý z obrázkov napíš:
 Voda: odkiaľ prichádza voda? Akou cestou ide?

Kúrenie: Kde sa nachádza továrneň a čo spaľuje?

Odpad: Kam ide? Čo sa s ním deje?

Doprava: Aké sú druhy dopravy?

4 Popros učiteľa, aby ti povedal, aký je objem pohára vody. Vypočítaj svoju dennú spotrebu pitnej vody:

Tvoja ročná spotreba:

Spotreba tvojej triedy:

Ako funguje mesto?

5 Všetky činnosti, ktoré sú potrebné na fungovanie mesta, môžu byť zdrojom znečisťovania životného prostredia. Spoj šípkami zdroje znečisťovania so vzduchom, vodou a zemou.

Spaľovanie odpadu

Výfukové plyny vozidiel

Dym z tovární

Vypúšťanie

škodlivín z tovární do vody alebo do zeme

Palivo na kúrenie

Skládky odpadu

Skládky produktov pochádzajúcich z nafty

Spreje
Odpadové vody

VIEŠ TO?
Strom je pľúcami mesta
Kyslík

Oxid uhličitý

Strom využíva slnečnú energiu, absorbuje oxid uhličitý a produkuje kyslík.

7 Aký majú stromy význam pre mesto?

.....

.....

.....

Kde ich nájdeme?

.....

.....

.....

Kde ich možno sadiť?

.....

.....

.....

6 Našťastie, príroda je stále súčasťou mesta v uliciach, na strechách, v parkoch. Poprechádzaj sa okolo školy alebo okolo domu, kde bývaš. Poznač si mená rastlín, stromov, zvierat, vtákov a hmyzu, s ktorými sa stretneš.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Mesto a planéta

Čistota

8

Voda je základným prvkom ľudského života. Bez vody sa umiera. Voda pri svojom toku zbiera a prenáša mnohé veci: minerály, chemické produkty, baktérie, parazity, hmyz a červíky. Tieto prvky sa nachádzajú vo vode v určitej chvíli jej nemenného cyklu: vyparovanie, dážď, tok riek, zhromažďovanie vody v jazerách, riekach a napokon v mori. Oddávna býval človek obeťou vážnych chorôb, ktoré prenášala voda. Louis Pasteur v 19. storočí vyhlásil: „40 % z našich chorôb sa prenáša pitím vody“. V mnohých mestách teraz existujú čistiarne odpadových vôd a mnohé choroby takmer vymizli, ako napríklad cholera a úplavica. Ak takéto prostriedky chýbajú, treba pred použitím vodu prevariť — to pomáha vyhnúť sa mnohým nebezpečenstvám.

Čistenie vody

Analyzuj tento text: ktoré sú hlavné myšlienky, dôležité informácie?

Aké z toho vyplýva poučenie?

9 Prečítaj si zoznam niekoľkých činností, ktorými mestá môžu pomôcť chrániť planétu.

- Chodiť mestskou hromadnou dopravou
- Triediť odpad a recyklovať ho
- Zistiť, kde sa plytvá vodou a elektrinou a zastaviť to
- Používať čisté a obnoviteľné zdroje energie
- Filtrovať dym z tovární
- Čistiť vodu
- Kontrolovať, čo vypúšťajú továrne a vozidlá

Podčiarkni: modrou — to, čo sa týka vody, zelenou — čo sa týka zeme a červenou — týkajúce sa vzduchu.

Poznáš aj iné?

.....

.....

Čo nové si sa naučil?

.....

.....

VIEŠ TO?

Rozklad odpadkov v prírode závisí od ich zloženia a atmosférických podmienok. Prirodzené rozloženie niektorých odpadkov:

- Papierová vreckovka: 3 mesiace
- Časopis: 3 až 12 mesiacov
- Zápalky: 6 mesiacov
- Cigaretový ohorok: 1 až 5 rokov
- Žuvačka: 5 rokov
- Šupka z ovocia: 3 mesiace až 2 roky
- Zapaľovač z umelej hmoty: 100 rokov
- Hliníková škatuľka: 100 až 500 rokov
- Vrecko alebo predmet z umelej hmoty: 100 až 1000 rokov
- Polystyrén: 1 000 rokov
- Telefónna karta: 1 000 rokov
- Sklo: 4 000 rokov

Ako funguje tvoje mesto?

1 S kamarátmi sa opýtaj na hlavné služby mesta: týkajúce sa vody, energie, dopravy a udržiavania čistoty. Koho sa môžeš spýtať?

.....
.....

Akých inštitúcií?

.....
.....

Kde nájdeš písomné informácie?

.....
.....
.....

2 Zorad' si odpovede podľa jednotlivých tém.

Aké siete (rozvodu vody, energie, dopravy, spracovania odpadu) existujú?

.....
.....

Ako fungujú?

.....
.....

Môžeš ísť s triedou navštíviť niektoré podniky?

3 Prednes výsledky svojej práce svojim spolužiakom: referát, plagát, zošit atď.

4 Nakresli dopravné prostriedky, ktoré sa používajú v tvojom meste.

Ústredné kúrenie
v meste

Mesto je miestom aktívneho života a intenzívnych stretnutí. Činnosť a potreby obyvateľov môžu byť zdrojom znečistenia. Avšak mestá sa snažia rozvíjať také aktivity, ktoré chránia planétu a umožňujú obyvateľom lepší život. Zamysli sa, ako funguje tvoje mesto a čo v ňom robí život príjemným.

Triedenie
odpadu

Doprava

5 Urob medzi ľuďmi tvojho mesta malú anketu. Opýtaj sa, či ľudia považujú služby za dostačujúce. Treba si na to pripraviť otázky, ako napríklad: zbieranie odpadov je dobre zorganizované? Máte ťažkosti v mestskej hromadnej doprave? Vyber si tri alebo štyri osoby a spýtaj sa ich. Môžu to byť príbuzní alebo priatelia.

.....

.....

.....

.....

6 Zhromaždi odpovede a rozdeľ ich do tabuľky. Napríklad do takejto:

otázka	uspokojivé	neuspokojivé	neexistuje
Zbieranie odpadu			

Doprava

Čo možno urobiť?

Porozmýšľaj, ako možno urobiť život v tvojom meste príjemnejším tak, že sa bude viac vychádzať v ústrety jeho obyvateľom a zároveň viac chrániť životné prostredie.

 Spracovanie výsledkov ankety o spokojnosti so službami.
So spolužiakmi zozbieraj všetky výsledky tabuliek a urob syntézu tiež vo forme tabuľky.

Možno napísať jednou vetou, čo charakterizuje situáciu v mestských službách?

.....
.....
.....
.....
.....

Aké sú pre tvoje mesto potrebné zlepšenia podľa tvojho názoru?

.....
.....
.....
.....
.....

predmet	uspokojivé	neuspokojivé	neexistuje

2 So spolužiakmi sa spýtaj na projekty v tvojom meste a dátumy ich realizácie. Kde sa dajú nájsť informácie? V akej podobe?

.....

.....

.....

.....

Urob si tabuľku projektov

Čo?	Kedy?	Kde?

3 Ktorý projekt sa ti zdá najpotrebnejší?

.....

.....

.....

.....

.....

4 Porozmýšľaj, čo by si želalo tvoje mesto, aby mohlo žiť v harmónii s planétou a ľuďmi, chrániť ovzdušie i zem a poskytovať ľuďom užitočné služby.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Čo možno urobiť?

Čo môžeš urobiť ty?

Tu je zoznam jednoduchých každodenných činov:

Zbieranie toxického odpadu

Triedenie odpadu

Zníženie spotreby

umelohmotných obalov

Chôdza, bicyklovanie

Využívanie hromadnej dopravy

Zníženie teploty vykurovania
v zime

Starostlivosť o záhradku

Sadenie stromov

Odstránenie sprejov

Zabránenie úniku vody

Zabránenie plytvania vodou,
elektrinou

Šetrenie vody

Neodhadzovanie odpadkov

do jazier, riek a morí

5 Ktoré dva spomedzi vymenovaných činov môžeš robiť sám alebo s rodinou?
.....
.....

6 Pre každý z týchto dvoch činov napíš, ako ho môžeš urobiť:
.....
.....

Problémy, s ktorými sa môžeš stretnúť:
.....
.....

Výsledky, ktoré očakávaš:
.....
.....

7 Spolu s triedou vyber takú činnosť, ktorú môžete robiť všetci. Ako ju zorganizovať?
.....
.....

Aké etapy si naplánujete?
.....
.....

Kedy ich chcete zrealizovať?
.....
.....

V kalendári si zakrúžkuj každú úspešne skončenú etapu.

8 Nakresli výsledok jednej akcie, na ktorej si sa zúčastnil s triedou.

Napadá ti ešte niečo?

.....
.....
.....

A čo si želá vaše mesto?

So žiakmi triedy a s učiteľom si môžete urobiť súťaž

Žiť v harmónii
s planétou

Urobiť obyvateľov
šťastnými

Byť chránené, spokoj-
né, rozmaznávané

Byť príjemné
pre život

Uspokojovať potreby
obyvateľov

 NAPÍŠ TEXT, v ktorom sa vyjadrí vaše mesto. Nech hovorí o svojich túžbach, potrebách a o veľkom projekte, ktorý chce zrealizovať, aby mohlo žiť v harmónii s planétou a urobiť svojich obyvateľov šťastnými.

 Takisto si želá, aby sa obyvatelia oň starali a správali sa k nemu s úctou.
Ak chcete, aby ostatní lepšie poznali vaše mesto a jeho veľký projekt, **NAKRESLITE** ich:

 Jedna kresba bude zobrazovať mesto a to, čo ho robí osobitným, druhá zasa projekt. Využite všetky farby, prostriedky, koláže, uvoľnite svoju fantáziu, aby sa mesto stalo pre život čo najpríjemnejším!

Môj slovník

